

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 63. ANULU XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 11/23 Augustu 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Escelenti'a Sea Preasantitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a a sositu eri in mijloculu nostru in cea mai deplina sanatate.

Eveneminte politice.

Sabiu in 10 Augustu.

Scirile ce le avemu dinainte-ne despre afacerile interne sunt mai multu de domenu conjecturilor. Asiá numitele „Gruppenlandtagen“ iera se arata spre a face multu sange reu intre centralisti. Scopulu adunarei lor aru fi dupa „Prager Politik“, darea parerei asup'a propunerilor unguresci. Coresp. dela „P.L.“ delatura spaim'a casuata de dietele de mai susu, afirmandu, ca in dilele din urma in sinulu cabinetulu consultările asup'a obiectelor momentuose, incatu privescu afacerile interne, au ajunsu la unu resultatu, la care, in impregiurările de fatia nu s'aru fi asteptatu nimenea. Resultatele acestea se cuprindu in urmatoarele: Prevaléza pe deplinu parerea, ca dietei unguresci sa se faca concessiuni si inainte de tote cestiunea unguresca sa fia odata delaturata. In privinti'a acést'a se spune, ca afara de cabinetu mai toti Archiducii s'au exprimat in intielesulu acést'a. In consiliulu ministrilor dietele de grupe s'a refusat cu totulu; din contra incatu privescu dietele de dincolo de Lait'a se reducu lucrurile la diplom'a din 20 Oct. (1860) si in loculu reichsrath-ului, pre carele cehii nu-lu voru, se va conchiamá o adunare de delegati (Landboten?) de ai dieteilor. Acesti'a voru avea de a decide in afaceri comune imperiului, dimpreuna cu delegatii dietei unguresci. Conducatorii cehilor sa fia multiamiti cu o asemenea adunare de delegati. Decisiunea prea inalta asup'a acestoru cestiuni va urma in dilele cele mai de aprópe. Déca va fi favoritoare atunci se voru luá mesuri pentru o grabnica executare a celor de mai susu.

Corespondintele pestanu dela „Hrm. Ztg.“ vorbindu despre cestiuni de cele de mai susu spune intre alte, ca in Pest'a sunt prospecte de dieta numai pentru tempulu de la mijloculu iernei viitoare.

La intrebarea facuta de redactiunea acelei foi cu ocaziunea unei depesie reproduse si de noi in unulu din nrii trecuti, ca cine sa accepteze punctele comisiunei dietei unguresci asup'a afacerilor comune — respunde acelu coresp., ca in impregiurările de fatia, candu nici o reprezentantia a nici unei tieri se afla unde-va adunata, nu póte sa se intielega altu cine-va de acceptatoriulu punctelor, afara de regimu, carele astadi singuru e in stare de a accepta asemenea puncte.

„Zukunft“ are o corespundintia din Pest'a dela 16 Aug. in care se dice ca estrea dlui d. Majláth din ministeriu ventilata de „Pesti Napló“ nu aru fi luata tocm'a din ventu. Conte Belcredi este decisu pentru o reprezentatiune a imperiului si impregiurarea acést'a ingreuneza forte transactiunea cu majoritatea dietei presente pestane, lucru care pentru dlu de Majláth nu aru fi tocm'a placutu. Mai departe se dice in corespundintia, ca in cercurile sciute din Pest'a se facu incercári de a aduce chiamarea dlui de Hübner la Vien'a in legatura cu o eventuala schimbare in ministeriu si fiinduca acestu domnu e cunoscutu de ungarofilu, asiá ide'a belcredica, desemnandu-se dlu de Hübner de ministru de stat, aru suferi óresi care paralisare. Variantea acést'a afla in sa chiaru si la cei ce o punu in circulatiune putinu crediementu, fiindu convinsi cu totii de positiunea cea tare a ministrului Belcredi, de care se bucura acést'a si in tempulu de fatia.

Cu privinti'a la armistitiulu incheiatu cu Itali'a aflámu, dupa W. Ztg. ca, de óre ce acestu armistitiu pune capetu operatiunilor resbelice si la partea de média-di a Austriei, Serenissimulu Maresialu au parasitu Goriti'a (Görz) inca la 15 Augustu n. dimpreuna cu cortelulu seu generalu, si a reintorsu la Vienn'a. Armat'a de média-di inse remane in pusetiunea ei de mai nainte, fiindu incredintiata la barbati abili si avendusii cortelulu generalu propriu. In Sea imp. va remane in Vienn'a spre a purta si mai departe comand'a armatei operative c. r. Cortelulu seu generalu remane in Vien'a.

Loculu unde sa urmcze consultările si negociările de pace cu Itali'a inca nu e decisu. Cetimu ca din partea italiana sa se fia propusu Vienn'a, ceea ce nu s'a primitu.

In Prag'a se alterarara pertractările conferintelor de pace in dilele din urma din dóue cause: din caus'a speselor de alimentatiune pentru trópele prussiane pe pamentu austriacu si in fine prin pretensiunea Austriei, sa i se dea despagubire dela fortarietiele confederatiunei. Baronulu Werther trebui sa cera suspenderea conferintelor pana ce va capata instructiuni in privinti'a acést'a. — Fiindu ca ni e vorb'a despre Prag'a, sa incidemu aici, ca in cetate acést'a dlu'a de 18 Aug., dlu'a nascerei Majestáti Sele imperatesci fu serbata forte solonu. Printiulu (Prussianu) Fridericu Carolu cu tota suit'a sea asista la servitiulu divin. Gard'a cetatiéna facu parad'a. Generalulu de Falkenstein multiamí cetatiunilor din Prag'a pentru simtiulu lor de cetatianu, pentru liniscea ce domnesce in cetate si le promise ca le va reintorce puscile ce li-a fostu confiscatu. O alta coresp. telegrafica spune ca in presér'a dilei s'a datu productiuni teatrale in onórea dilei si imnulu popularu s'a cantatu la cererea tumultuosa a publiculu de 3 ori. A dóu'a di fu la 5 óre reveille de musica, iara pre cas'a municipalitáti se trase flamura imperatesca pre langa intonarea imnulu imperatescu.

O scire mai din cóce spune ca sum'a protinsa de prussiani pentru alimentatiune s'a plátitu. Deputatiuniloru cetátiloru dela tiera le asigurá Henninger ca spele alimentatiunei li se voru reintorce.

Pacea cu Bavari'a inca are prospectele cele mai bune. Regele Bavariei sa fia contribuitu multu la acést'a.

Sgomotele despre compensatiunile pretinse de Franci'a se domolira in tempulu din urma. O scire telegrafica din Londonu dela 17 spune, ca Imperatulu Napoleonu au scrisu regelui Belgiei o epistola forte liniscitoare, in care imperatulu dechiaru, ca elu nu vrea sa incorporeze nici o parte din Belgiu la Franci'a, ci preferesce intárierea dinastiei.

Din partea Rusiei se dice ca au sositu unu autografu imperatescu la regele Prussiei, care testeza de referintiele cele mai intime intre aceste dóue puteri.

Din Constantinopolea se dice ca in dilele acestea voru sosi conditiunile definitive de recunoscerea Principelui domnitoriu in Romani'a.

Din Bucuresci are „Zkf.“ o corespundintia din carea se vede ca relatiunile intre regimu si consiliu pureriloru sunt cátu se póte mai bune, asiá incatu recunoscerea din partea tuturor puteriloru acusi póte sa sosésca. Consululu generalu austriacu Bar. Eder s'a dusu anume la Cotroceni spre a-si manifestá condolentia pentru mórtea fratelui domnitoriu. Aflánu de acést'a Principele l'a invitatu la sine si de-si consululu nu erá imbracatu de visite primí invitarea. Discursulu intre amendoi sa fia fostu asiá de amicabilu, incatu consululu s'a vediatu nevoitu a face unu raportu deosebitu la Vien'a despre intrevorbirea acést'a.

Asociatiunea.

Suntu momente in viét'a popóreloru, precum si in a singuraticiloru, cari dau o directiune noua unui stru intregu de intemplári. Dara momentele acestea potu sa remana fára de efectulu doritu, déca nu le va veni, incependu dela momentulu celu dintáiu datatoriu de directiune, neintreruptu, spriginu si ajutoriu; ele (momentele) potu deveni unu ce efemeru si mai tardu sa aparatu totu lucrulu produsu de momentu o tragica ilusiune.

In anulu celu memorabilu in istori'a Europei intielegemu 1848, romanii obositi de greutatea trecutulu dara insetati de libertate, cá prin unu electru simtira necesitatea manifestárei vointiei lor, o manifestare, prin carea vrea sa demustre lumii, ca membri natiunalitáti lor, ce pareau in ochii unor'a numai nisce instrumente desolate, au putere de viétia destula, spre a formá unu corpu natiunálu politicu. Manifestarea aflá resunetu nu numai in sinulu poporulu romanu, ci resunetu ei strabatú pana la treptele inaltulu tronu imperatescu si pana preste marginile patriei mai largi

Austria, încât de atunci și diaristică străina au început să luă serioase notițe despre noi.

Viéti'a unui popor însă nu se tiermuresce la atât. Nici legislațiunea singură, nici notițele diaristice străine, cu atât mai puțin puterea brută, nu dau garanțiile viéti ei unui popor. Și deca ne întorcem ochii spre biserică, carea ne da nutrementul spiritual, putem să dîcem, ca restringendu-se cine-va numai prelungă „ascultarea” invetiaturilor bisericești, dară neadoperandu-se în fapta la pracs'a aceluor invetiaturi, lucrul rămâne numai pre jumătate. Biserica ne dîce: „credința fără fapte este mórta” iéra de alta parte ne admonéza cu cuvintele: „r ó g a t e s i l u c r a.”

Precum vedem atât în cercul cestei din urma cât și celei d'antăiu adeca a legislațiunii este încă mult de făcut pentru de a împreună toate recerintele unei viéti de popor. Precându însă în ambele se recere comuniunea (séu conlucrare tuturor) neapérata, în partea acés'a întregitóre nu suntem deadreptul constrinsi la o acțiune comună. Bunetatea comuniunii însă în cele două, pentru ce sa nu fie recunoscută și în fine adoptată și în practica aplecare a normelor prescise, parte de biserică, parte de legislațiune? Acestu adevér fu simțit de romani și simțitul acés'a este unul din cele mai salutari. Comuniunea și în afacerile private nu ca aru fi stricaciósă, ci ea produce capitalul, din care neintrerupt sa pôte dá spriginu, din care se pôte dá ajutoriu, celorlalți factori ai viéti ei. Ea întregesce lacun'a, îndeplinesce și ilustra armoni'a unei viéti de popor.

Sa ne adresăm pre unu momentu și la genes'a Asociatiunii nóstre, care ne înduplecă la scrierea acestor siruri, și parte sa întregim, parte sa ilustrăm asertiunea nóstră cu cuvintele Escelentiei Sele, atunci Episcopu, acum Archiepiscopu și Metropolitu Andrei Baronu de Siagun'a. Eata ce dîcea elu în sîdinti'a prima din 9/21 Maiu 1860:

„De s'aru lasă omul pre sine, adeca pre a lui propria individuală lucrare și activitate și aru trăi în singurătate, fără contactu cu alți ómeni, atunci negresitu aru cadea cei mai multi ómeni în trandavia în lené, în nepasare, în egoismu, ba și în descuragiare miserabilă și detestabilă, prin care i s'aru face lui viéti a o nenorocire și lumea o aru socoti de valea plângerei.”

Tes'a din fruntea acestor siruri este asiá dară fórte aplicabilă la momentul tresaltării nationali din anul 1848 și la celu alu inarticulării natiunii nóstre în 1863/4, pentruca și unulu și altulu au datu directiuni nóne, suntu epoche în viéti'a nóstră, dară spre încarnarea acestor momente, cari singure de sine aru remané numai nisce óse insirate în scheletulu viéti ei nationali trebuea sa vina și alte momente, cari sa crésca carnea, cu vinele, musculii și nervii de lipsa și în fine sa crésca pelea, căci numai în atare constructiune pôte sa se înlocuiască suflarea de viéti a.

Și aci venim la momentul unde românii s'au convinsu de dîsele citate mai sus, unde au cautatu sa evite conclusiunea din cele ce se cîprindu întrensele, dară și conclusiunea din tes'a nóstră, și sa întareasca adevérulu ca „deca va aci (omulu) întrebuintiá cu folosu armele, va sa dîca puterile sele sufletesci . . . va aflá interesulu viéti ei sele și lumea va fi lui raiu . . .” *) — și în urm'a convingerei aceste, românii, pentru o acțiune comună, au început a se însoți séu dupa cum dîcem an începutu a se asociá — au instituitu Asociatiunea.

Viéti'a natională au luat din acelu momentu o nóua directiune. Dară aici stăm încă până astadi. Pentruca abstragendu dela capitalulu adunatu, (care la tóta întemplantarea nu e neconsiderabilu), dela unele stipendii la tineri studinti; celelalte tînte au remasu neajunse.

Că sa putem apretiu și mai bine starea pre locu și puținulu progresu, ne permitem a estrage unele din propusetiunile făcute de Dlu Baritiu în sîd. III an. 1862, pre care adunarea le-a aprobatu și lea făcutu de aspiratiunile ei proprie. Densulu le cuprinde cam în următoarele:

Starea agriculturii la românii transilvani. Scriere comparativă, atât cu referința la românii locuitori în diferitele tînturi ale patriei, cât și cu referința la modulu cultivării pământului între Sasi și Secui și iarasi în comparațiune cu Itali'a de susu, cu Elveti'a și cu Boemi'a. În legaminte cu acés'a.

- Iniriurinti'a sciintiei chimice asupr'a agriculturii.
- Horticultur'a séu grădinari'a. Suprem'a necesitate de a o înaintá cu tóte mijlócele între români.
- Pomari'a. Intru asemenea.
- Cultur'a pãduriloru: tóta putinciós'a loru crutiare, pe unde se aflá; sadire de paduri, pe unde lipsescu.
- Cultur'a vermiloru de matasa. Enumararea cauzelor, pentru care încercările respectivelor gubernii mai vertosu de 80 ani încóce nu au pututu reesi, că sa introduca acestu ramu de economie.
- Restaurarea și încuragiarea culturii de stupi în tóta tîer'a
- Îmbunătățirea tuturor soiurilor de vite cornute, copitate, lanóse, cum și a paserilor domestice. În legaminte cu acés'a: deslegarea întrebării: deca de ani 25 în cóce prasirea de vite și totuodată nobilitarea soiurilor la locuitori români a înaintatu séu a înapoiatu. Un'a séu alt'a pentru ce?

Descrierea comparativă a locuintelor omenesci la românii tîerani din

*) Vedí cuvent. cit. în Act. Adunár. din 1862.

punctu de vedere igienicu, politienescu și esteticu: totuodată enumerarea cauzelor, pentru care românii tîerani până acum'a nu s'au îndemnatu a si cládi locuinté din materii mai solide.

Descrierea comparativă a porturilor romanesce din punctulu de vedere alu folosului cu privire la clima, și totuodată din celu esteticu. Deslegarea cestiunilor: care din tóte porturile romanesce de ambele secse pôte sa fia și mai corespondiatoriu climi și mai frumosu, cum și care porturi aru fi sa dispara cu totulu, séu încai sa se mai cultive?

Descrierea mijlócelor de nutrementu alu românilor din punctulu de vedere igienicu.

Deslegarea întrebării: în care tînturi ale Transilvaniei suntu barbati români mai puterosi și totuodată mai muncitori, cum și femeile de o frumsetia mai clasică și mai traitóre (durabilă).

Paralel'a trasa din punctu de vedere psihologicu și fiziologicu între românii transilvani cu tóti ceilalți români locuitori în launtrulu monarhiei austriace, și anume cu Banatienii, cu cei dintre Crisiuri Somesiu și Tis's'a în Ungari'a și cu cei din Bucovin'a.

Colectiune de cele mai bune (cinci) balade romanesce transilvane.

Pentru ce art'a zugrăvirei, cu tóta protectiunea, ce-i da ritulu bisericești resaritene, nu pôte înaintá la români preste totu?

Colectiunea tuturor inscriptiunilor române tipărite și netipărite, câte s'au descoperitu până acum în Transilvani'a și în tîerile vecine cu dens'a, însoțite de unu Comentariu.

Celu mai bunu compendiu de Medicina forensi.

O dietetică populară în strensa referința la modulu viéti ei românilor.

Flor'a Transilvaniei, a Banatului și Bucovinei cu numiri romanesce și cu observatiuni modice, care sa mérga în paralela cu credința séu sciinti'a, ce o are poporul despre puterea vindecătoare séu veninóse a plântelor patriotice.

Sa nu fimu prea pretensivi sa considerăm și împregiurările aduse de tempu dela înfiintarea Asoc. nóstre, sa lasăm, ea la unele din propusetiunile de atunci pentru atunci, au contribuitu și fantasi'a cea viia atitiată de nerabdarea animei, carea de multe ori coplesiesce și ratiunea omului celui mai rece și cu tóte acestea trebue sa constatăm, ca concursulu nu au coresponsu asteptărilor. Energi'a în deosebitii membri slabesc în atari casuri și lucrulu atunci este periclitatu a se prefăce în o t r a g i c a i l u s i u n e.

Unde jace însă vin'a de s'a făcutu asiá puțin? acés'a sa o cercetăm cu alta ocaziune. (Va urmá.)

Ortograficu.

Cestiunea ortografiei nóstre redevenise în cursu prin initiati-vă ministrulu cultelor și a instructiunii publice din Romani'a C. A. Rosetti. Vedem tratate ortografice fórte bune din partea unor filologi de ai nostri în adevér eruditi. — Noi cari nu suntem filologi de profesiune nu putem din asta și din alte cauze sa ne amestecăm în cestiuni de acete. Vadiendu însă acum în „Albin'a” o straformare ortografică prin omiterea lui **u**, din cauza economică și dupa aceea unele reflexiuni în Gazeta în cestiunea lui **u** mut, nu putem trece cu vederea ocaziunea de a ne face o nepretensiósă observare în asta privințiá. Spre o mai chiáră deslusire a stării lucrului reproducem mai întâiu și justificarea Albinei și reflexiunile din Gazeta în privinți'a lui **u**. Eata ce dîce „Albin'a”:

„Redactiunea pentru ortografia. Avendu materialu multu și de interesu, pentru a-lu puté publicá totu, ne vedem siliti a sterge liter'a **u** în locurile unde nu va provocá nici o confusiune. Din punctu de vedere filologicu concedem existinți'a pretotindene unde o voru voi filologii, pre cari i rogăm sa nu se impedece într'acés'a, noi o stergem numai pentru economie, căci numerandu noi tóte literile **u** câte s'aru puté încunjurá, facu într'o cóla tiparita cu litere mici 1696, adeca a 16-a parte pin fói'a nóstră, séu $\frac{1}{2}$ de colóna în fia-care numeru, cu atât'a voru avé de acum oncetitori ai nostri materialu mai multu. E o cercustantia ce merita atentiune din multe puncte de vedere. Altmintre vomu vedé ce va dîce comisiunea filologică despre acés'a litera, séu cu ocaziunea cutărui abonamentu nou o vomu supune votulu cetitorilor. Înnoire nu e, căci vedem acés'a în multe cărți bisericesci.”

Eata apoi ce reflecta Gazet'a respective dl. B.:

În anii absolutismului, precându în Fói'a pentru minte etc. se ocupá multe condeie cu ortografia, despre și relative în contr'a literii **u** încă s'a scrisu disertatiuni întregi, mai în urma a invinsu și aici principiulu etimologicu și s'a pastratu **u**. Atât'a numai, ca aici încă se adevér cunoscutulu proverbu: Mai papistu decátu pap'a, mai imperatescu decátu imperatulu. Ómenii grei de capu, orbi imitatori ai altor'a începura a pune pe **u** și acolo, unde nému de némulu lor nu l'au pusu și nu-lu voru pune vreodată, decátu pôte numai în bataia de jocu. Asiá maimutiatorii (?) acesti'a până si la propusetiuni, adverbe, conjunctiuni, interjectiuni, în códa câte unu **u**, adeca în locu de **i**, **n**, **prin**, **din**, **sub**, **subt**, apoi, **inapoi**, **macar**, **bater**, **barem**, **cum**, **cumca** etc. scriu, **inu**, **prinu**, **dinu**, **subu**, **subtu**, **apoiu**, **macaru**, **bateru**, **baremu**, **cumu**, **cumca**.

Se întielege ca cu acestu modu întrebuintarea lui **u** se îmul-tiesce atât de infricosiatu și fără nici o trebuințiá, încátu rar'a tipografia are atáti **u**, câtu se ajunga spre a tipari vre-o carte mai mare cu asemenea ortografia în limb'a romanésca.

Deci rugăm și noi pe amicii cei ferbinti ai lui **u** celui mut

că și unii diplomați, că încăi în particulele nedeclinabile sa-lu parasésca pentru totu de u'n'a.

Rogâmu apoi și pe domnii filologi de profesiune și adeverate auctorități în scrierea limbei, că și pâna la estrea unei foi științifice se nu-si pregete a-si impartasi natiunei opiniunea dumnea-loru: nu cum-va geniulu limbei și principiulu etimologicu s'aru indetulá, déca în finalu semi-mutu s'aru pastrá numai în substantive, adjective și ce vine cu acestea în legamente, precum participiu trecutú, și finalu sa se scótia cu totulú, încátu de e. sa nu se mai scrie suntú, eramú, laudamú bateamú, batuiú, batusemu nici în sing. nici în plur. U rumanescu se va parasí din substantive și adjective atunci, cându voru parasí francii tóta multimea litereloru pe câte le scriu și nu le pronuntia, eara anume pe e finalu, eara din unele forme ale verbiloru pare-mi-se ca este altu ce-va.

Precându scriemu acestea, unu literatu de preste Carpati vine în nr. 49 alu „Albinei“ și muștra seriosu pe toti acei'a carii nu se tñu de auctoritate, precum și pe acei'a carii voiescu a lapedá pe u. Redactiunea îi respunde în termeni delicati. Se pare însă, ca din acésta pornéla se va incinge o disputa și mai lunga. N'aru stricá.

Totu în „Albina“ s'a continuatu în câti-va nri o disertatiune științificá „Limbele romane fatia cu limb'a latiná; eara dela nr. 48 încóce se începú altu articolu: Problem'a ortografie i române.

Asemenea disertatiuni suntú prea bine venite; atât'a numai, ca dómne putni le mai citescu. Și de ce sa le citésca cine-va, cându la noi toti dascalii facuti dascalii cu patru clase suntú filologi leiti poleiti și toti domnii notari seiu scrie romanesce mai bine decâtu dlu Cipariu și vorbescu mai frmosu decâtu cei mai buni oratori din Camer'a romanésca.

Noi la tóte aceste, fâra de a face vre-o digressiune câtra diplomatia, și fâra de a ne provocá la pracs'a francésca, amú mai adauge observarea, ca dupa cum ne informáramú dela persóne, ce se ocupa cu instructiunea în scóla populara, în pracs'a, u are o mare insemnatate la logic'a gramaticala. Nu vremú sa dicemu prin acést'a ca filologii nu deducú logice, decâtu noi trebue sa cugetámú și la acésta pentru cari se scrie și cu deosebire la copii cei mici de scóla, carii nu suntú în stare sa reduca cuvintele pâna la isvorulu sanscritulu, și cároru nu le poti veni înainte în fia-care dí cu alta regula nimicitóre de cea de eri séu alalta eri. Putina meditare asupr'a lucrulu și ne vomú convinge, ca nici etimologistii nostri, nici fonelistii nu au tñutu socóla destula de impregiurarea acést'a și filologii conventionali voru sa duca irregularitatea (ne tememu de acést'a) și mai departe. Dela unu barbatu mare amú auditu odata punendu mare pretiu pre gramatica și în adevéru ca ea are mare influentia asupr'a sírulu cugetárilor și chiarú și asupr'a caracterulu. Parerea nóstra arú fi, ca în cestiuni de ortografia pedagogii sa nu fia uitati nici decumu. Ba amú atrage atentiunea pedagogilor romani și cu deosebire acéloru ce practiséza instruirea în scriere și cétire în scólele elementari asupr'a cestiunei acéstei'a, cá fâra de vre-o provocare formalá sa-si dea lamuririle dloru în privint'a acést'a.

Episode din batali'a dela Königgrätz.

La perderea bataliei dela Königgrätz, se dice în deobste, ca au contribuitú multu ocuparea positiunei dela Chlum din partea prussianilor. Despre fatalitatea intemplantá cu acésta pusetiune aflámu în díuaristic'a vieneza urmatórele:

Regimentulu alu 46 de infanteria Duce de Sachsen Mainingen, reg. 62 de inf. Archiduce Heinrich și bataliunea a patr'a de venatori cu bateria formá brigad'a gen. majorulu Appianno în corpulu alu 3-lea. Brigad'a acést'a avea sa primésca în 3 Iuliu botezulu de focu. Bataliunea 1 și 2 cu comandantele regimentulu, colonelulu Slavczky, v. colon. Schimmelpennig și cu majorulu Iacskowsky au ocupatu diminiéti'a la 9 óre Chlumulu, bataliunea 1, sub majorulu Novacu de Unia de, apoi bataliunea a patr'a de venatori fusera postate pre unu síesu de-a stâng'a loculu acéstui'a (Chlum), și de-a stâng'a dela acést'a (dela majorulu Novacu) regim. 62 de infanteria. Precându celelalte dóue bataliuni se aflau liniscite în Chlumulu dela 9 óre diminiéti'a pâna la 2 óre dupa amédi — ele avéu ordinu sa tñna loculu ocupatu, — bataliunea 1. cu cea de venatori se desfacu în tiraleri și sustinura o lupta viá de tiraleri, și nu numai ca si-au pastratu positiunea, ci cástigau terenu vedindu cu ochii. De odata, — erá la la 2 óre și jumetate — s'a vediatu ca de din'apoi'a satulu Chlum esu din o hula despartieminte prussiane și se indrépta spre densulu.

Majorulu Novacu indata ce observá pre inimiți și forméza bataliunea în divisiuni și asaltéza tetulu (capetulu) inimicu. Asaltulu fú încoronatu de succesu, inimiculu erá respinsu. În momentulu acést'a apare — o fatalitate deosebita — în spatelobravei trupe o divisiune de ulani austriaci și

neputendu deosebí, din caus'a fumulu ce se erá asediatu pre câmpulu de lupta, atacá bataliunea, carea deveni acum între dóue focuri. Majorulu Novacu lovitú de mórté, cadíu de pre calu și divisiunile dupa o resistintia eroica fura imprasciate. Dupá cum se spune numai 2 ofiieri și 160 feciori au mai ramasú întregi din bataliune. Cu ocasiunea acést'a admona majorulu Novacu pre stegariulu Zolnay, unu uriasu de omú, sa apere flamur'a lui incredintiatá cu viéti'a; abiá se intemplá acést'a și stegariulu Zolnay cade, duga elu serg. Vecsery, și dupa acést'a cadetulu Hersch; în fine vine locotenint. Cepeniaga și stégulu dejá ruptu de glóntie și vedindu ca nu e mantuire lu rumpe în bucáti și cade tñnedu rud'a în mâna. Inimiculu se póte laudá ca au luatú o ruda de stégú, dar nu stégú, dno mana fâra viéti'a.

Dupa unu raportu alu c. r. consil. profess. Dummreicher datatu Königgrätz 11 Aug.: Majorulu Ioann Novacu de Unia de (reg. de inf. 46) se afla în spitalulu din Herzenowes în Boemi'a; totu acolo și capit. Georgiu Doda (reg. de inf. 61.), în viéti'a.

Protocolulu XXI.

alu siedintiei tñute în 4/16 Iuniu 1866.

În an. 1866 Iuniu 4/16 s'a tñutu siedint'a directiunale a Asociatiunei nationali de Aradu sub present'a dlui Mironu Romanu presied. subs. în fiint'a de fatia a dd. membri directionali. Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanne Berceanu, Emanuilu Misiciu, Lazaru Ionescu, Ioann Goldisiu, notariu Dionisiu Pascuti.

178. S'a procetitú și autenticatu protocolulu siedintiei tñute în 21 Maiu 2 Iuniu.

179. S'a reportatu epistol'a dlui Pavelu Rotariu juristu în anululu IV. în Vienn'a în care sa róga sa i se tramita rat'a obvenitória pe semestrulu alu II-lea din stipendiulu anualu de 60 f.

Determinatu. Se ia spre statulu cunoscintiei, și pâna la dispusetiunile ulterioari în privint'a acést'a se pune la actele Asociat.

180. S'a referitu cumca d. Moisa Bocsiantu colectante în Curticiu a strapusu 8 obligatiuni subscise prin atáti'a cari voiescu a fi membri Asociatiunei pe 3 ani urmatori adeca dela 1 Maiu 1866. pâna în 1 Maiu 1869. Nicolau Papp colectante în Dieci a strapusu 12 obligatiuni; Petru Chirilescu colectante în Kétegyháza a strapusu 5 obligatiuni; Moise Babescu colectante în Micalaca a strapusu 6 obligatiuni; Ioann Arcosi colectante în Sambateni a strapusu totu din scopulu menitu 5 obligatiuni, și totu odata însciintéza cumca s'a mutatu cu totulú în Aradu.

Determinatu. Oblegatiunile suntú de a fi tñnte în evidintia prin notariu și esapтору și adeca membrii suntú de a fi consemnati împreuna cu oblegamintele lorú deosebitu; cei ce au fostú membri și mai nainte sa fia insemnati deosebi de câtra cei noi, ca cu ocasiunea dunárei generali sa póta fi remustrati curatu și limpede. Mutarea dlui col. din Sambateni se ia la cunoscintia și va fi rogatu de a comendá unu altu colectante în loculu dnei se.

181. S'a procetitú epistol'a Ilustr. Sele dlui Procopiu Ivacicovicu Eppulu diocesei Aradulu și Presiedinte a Asoc. nationale pentru cultur'a poporulu rom. ddo 3/15 Iuniu nr. 104 cu care arata ca parerea publica arú fi ca adunarea generala publicata pe pe 20 Iuniu 2 Iuliu sa se amane cam pâna la Septembre din causa ca impregiurárele rurale impededandu pre membri la impartesire, n'aru resultá în favórea Asociatiunei; ceea ce desbatendu-se, s'a

Determinatu. Cumca privindu la acésta ca, dupa publicarea terminulu tñneri adunárei generali a Asociatiunei pentru anululu 1866/7 din mai multe párti competente s'a descoperitu párerile cumca dupa impregiurárele politicé și rurale de acum terminulu acésta nici decâtu nu arú fi acomodatu pentru tñnera adunárei generali și cautandu și la întrepunerea presidiulu Asociatiunei, terminulu tñneri ad. generali, ce fu publicatu pe 20 Iuniu 2 Iuliu a. c. se revóca și se mana pe alta data, ce se va defige și publicá mai tardiu. Determinatiunea acést'a sa se publice în Concordia înainte autenticárei protocolulu.

182. S'a reportatu cumca Ilustritatea Sea dlu Antoniu Mocióni directorulu primariu a direct. Asoc. a donatu cartea intitulata „A nemzetiségi kérdés Magyarországhban szerb szemponból“ de autorulu Milos Popovicu. Mai departe ca Asociatiunea tranna au donatu Protocolulu alu V-lea a adunárei sale generali precumu și conspectulu membriloru sei.

Determinatu. Se primira cu multiamita, și se predara bibliotecariulu pentru a le insemná în bibliografi'a Asociatiunei, și ale repune în biblioteca.

183. D. Dr. Atanasiu Siandoru perceptorulu Asociatiunei reportá despre starea casei încependu dela 19 Maiu pâna în 16 Iuniu a. c. precum urméza: Pâna la nr. 526. alu protocolulu perceptoralu s'a aretatu a fi fostu proventulu: 3117 fl. 39 xr. dela nrulu 527—568. au mai încursu 134 fl. 50 xr. Au încursu dara pâna astadi de totu 3251 fl. 89 xr. Erogatiuni suntú pâna acumu de totu 2954 fl. 38 xr. Mai suntú în casa 297 fl. 51 xr. Dintre acésti bani indisponibili depusi în cas'a pastrátóre aradana 160

fi. desponibili reman 137 fl. 51 xr. între cari cei mai multi sunt solviti pe anul 1866/7.

Determinatu. Se ia spre statulu canoscintiei.
Conferatu si autenticatu prin

Ioanne Goldisiu
not. subst. „Conc.“

Principatele române unite.

Bucuresci 14/2 Augustu.

Monitoriulu publica astadi circulari'a dlui ministru din intru prin care imputericéza pe dd. primari, cá conformu legeri sa proceda indata la formarea listelor electorale, si reguléza, deslusiesce totodeodata modulu cumu are sa se proceda la acésta lucrare. Mâne vomu reproducé si noi acésta circularia, fiindu de interesu sa fia cunoscuta de toti cetátienii, cá sa póta astfelu fia-care sa scie formele ce suntu de indeplinitu spre a-si exercitá dreptulu celu mare de alegatoriu, si se póta totuodata veghiá a nu se face erori in drosarea listelor; dícemu erori, cáci cáci ne place a sperá ca listele facendu-se acumu de cátra autoritatea comunale, si publiculu fiindu dejá bine deprinsu cu asemene operatiuni, nu se voru mai face in viitoriu abusuri.—

„Monitoriulu“ din 2 Augustu publica unu díuaru alu consiliului de ministri prin care, dupa referatulu dlui ministru de esterne, se apara de reducerea de 20 la suta functionarii tierci din strainatate.

„Monitoriulu“ mai publica o circularia a dlui ministru de interne cátra d-nii prefecti de judetie, in privinti'a petitiunilor colective presentate ministeriului de locuitorii sateni, petitiuni fára legalizarea macaru a iscalituriloru.

D-lu ministru dupa ce spune ca asemeni urmári nu suntu decátu unu mijlocu de chieituieli si de stragániri nefolositoare, invita pre d-nii prefecti sa arete locuitoriloru ca numai primari'a e in dreptu sa vorbésca in totu ce privesce interesele unei colectivitati, si ca urmarea loru de acum fiindu ilegala guvernulu nu le póte luá in considerare.

Dorinti'a guvernului si tielulu legislatiunei cei nóue fiindu descentralizarea, spre a dá fia-cáru centru de poporatiune o vie'tia proprie, d'ce D. ministru, nu se voru putea considerá reclama'tiunile ce nu voru veni prin reprezentantii legitimi ai comunelor si ai judetieloru.

Unu locuitoriu singuru póte, insa incependu dela primariu, si totu nemultiimitu trecendu treptatu prin tote autoritatile, sa se adreseze la urma la Ministeriu.

Dlu ministru sfarsesce invitandu pe d-nii prefecti sa esplice notariloru si primariloru ce este petitiunea colectiva si petitiunea individuala, si sa le declare ca de voru mai urmá cá in trecutu voru fi nu numai revocati dar si dati judecatiei. „Rom.“

Varietáti.

** In „Wien. Ztg.“ aflámu ca Majestatea Sea c. r. apostolica decorá pre Colon. si Comandantulu de fortaretia Baronu Davidu Ursu de Margin'a, pentru brav'a aperare a insulei Liss'a, cu ordinulu corónei de feru cu decoratiunea resbelica cl. II.

** (Din Bucovin'a nise scrie:) destituirea dlui Mihaile Pitei din postulu seu de pretore facú o sensatiune rea in románii bucovineni, cu atátu mai tare cu cátu causele acestei destituiri suntu necunoscuté. Dlu Pitei e alu patrúlea románu destituitu. Procedur'a acést'a urmata fatia cu románii ne face a crede ca ne aflámu sub domnirea arbitriului. Ni se totu spune ca d. Myrbach aru fi unu omu cam pré cutediatoriu. „Conc.“

** (Generalulu Türr) de 10 díle petrece in Belgradu. Inso'tteu de unu óre-care Kiss plecá cu vaporulu dela Orsiov'a si la Milanovac pási pre pamentulu Serbiei. Consululu italianu Scovasso — unu frate naturale alui Victoru Emanuele — i promise ca va stáruí cá sa capete audiintia la principele. Dar indesiertu, cáci principele nu i-a acordatu audiintia. Asemenea fura lipsite de resultatu si stáruintiele lui de a cástigá pre ministrulu presiedinte Garaschanin — pentru planurile sele. Se dice ca si Principele si ministrulu vediendu ca nu potu scapá de visitele dlui Türr — plecara la scalde.

** De catu-va tempu apare in Bucuresci unu nou díuaru satiricu in brosiuri si in versuri, sub titlulu „Eumenidele“ si care publica satire politice pline de spiritu si de adeveru. A aparutu pána acum dóue brosiure; elu ese de dóue ori pe luna. Nu putemu recomandá indostulu publicului acestu díuaru asiá de moralisatoriu, instructiv si amasantu. „Refor.“

** Anunciu. „Cedandu stáruintiei mai multoru amici“, dice „Constitutiunalulu“ díuarulu nostru 'si reia vechiulu seu titlu de „Reforma“. Prin urmare, toti abonatii „Constitutiunalulu“ voru primí in viitoriu pre „Reforma.“

Nr. 11—1

Concursu.

La scól'a populare rom. gr. res. din Comun'a Talmaciulu in Scaunulu Sabiului, se cere unu invatietoriu cu salariu anuale de

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea.

120 fl. v. a. cuartiru gratuitu, lemne de incalditu, si o grádina de 80 □ stángini.

Pentru acestu postu vocantu, se deschide concursu pána la 15 Septemvre a. c. st. v.

Dreptu aceea, ori-care doresce, a concurá pentru postulu susu numitu, are a tramite la Scaunulu protopopescu alu II-le alu Sabiului, pre lánge petitiune timbrata cu 50 xr. v. a.:

1) Atestatu despre aceea, ca au absolvatu cu purtare buna, si sporiulu de cl. I-a celu putnu gimnasiulu micu, si cursulu pedagogicu in Instiutulu archidiecesanu din Sabiu. Si, ca este bine procopsitu in tipiculu, si cantárilé bisericesci.

2) Atestatu de botezu, su de purtare morala; acestea pana in terminulu mai susu prefiptu, spre urmarea mai departe, sa se astérna la laudatulu Scaunu Protopresbiteralu.

Talmacielu 5 Augustu 1866.

Efori'a scólei populare gr. res. din Talmacielu.

Nr. 8—2

Citatiune edictala.

Alessandru Frid, de religiunea greco-orientala, de profesiune croitoriu, din Bichisiu in Comitatulu Bichisiului, carele de doi ani si mai bine, cu necredintia au parásitu pre legiuit'a sea Sotia Mari'a nascuta Bacutiú, totu de acolo, prin acést'a se citédia, ca dela datulu mai din josu, in terminu de unu anu si o dí, sa se infatisiedie inaintea subsemnatului Consistoriu, cu atát'a mai tare, cáci la din contra, caus'a divortiala pornita in contr'a lui de Sotia sea, se va decide si in absentia densului.

Aradu 7 Iuliu 1866.

Consistoriulu greco-orientalu alu Diecesei Aradului.

Nr. 12—1

CITATIUNE EDICTALA.

Ann'a Savu Barsanu din Zagonu in Trei-Scaune care parási cu necredintia de 7 ani, pe legiuitulu ei barbatu Nicolae Rusu, si a cárei ubicatiune pána astadi nu se scie, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dí, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru protopopescu, cáci la din contra, se va decide divortiuulu sotiuului ei, si in absentia densei.

Forulu protopopescu gr. or. alu Tractului alu II alu Brasiovului.

Brasiovu in 8 Augustu 1866.

Ioann Petricu
Protopopu.

N. 10—1

Edictu.

Din partea oficiului Opidanu Dobr'a in Comitatulu Hunedórei, se face de comunu cunoscutu, cumca in 21 Septemvre a. c. se voru dá urmatórele obiecte opidane pe trei ani dela 1-lea Ianuariu 1867 pána la finitulu lui Decembre 1869 pe calea licitatiunei publice in arenda, p. c.

a) Dreptulu de crismaritu cu ospatari'a opidana din piati'a Dobrei, ce constá din 1 sala, 8 odái de locuintia, 1 bucataria, 1 camera, 2 grajdiuri pentru 30 de cai, si 1 sopronu, cu grádina de legumi — cu strigare 1-a 1600 fl. v. a. pe anu.

b) Dóue mori de macinatu farina, 1 cu 2 — si 1 cu patru róte, in riulu opidului Dobr'a, — cu strigare 1-a 966 fl. v. a. pe anu.

c) Vam'a tergului la 4 terguri mari, — si obiectulu de macelaritu, — cu 1-a strigare 400 fl. v. a. pe anu.

d) O fauria cu 2 locuintie, 1 camera si localulu de fauritu — cu strigare 1-a 70 fl. v. a. pe anu.

e) Trecatura peste ap'a Muresiu cu 1 brodu, 1 luntritia (cinu), 1 casa cu 2 locuinti si dreptulu crismaritului, — cu strigare 1-a 50 fl. v. a. pe anu.

f) O casa de locuintia sub nr. 35 in Dobr'a cu 3 locuinti, 1 camera, 1 bucataria, 1 grajdiu, 1 sopronu, si gradina de legumi — cu 1-a strigare 50 fl. v. a. pe anu.

g) O casa de locuintia sub nr. 85 in Dobr'a cu dóue odái de locuitu si 1 bucataria — cu intái'a strigare 36 fl. v. a. pe anu.

Competinti la acésta arendare au sa depuna inaintea inceperea licitatiiei unu Vadium de 10% din pretulu strigarei — in bani gat'a inaintea comisiunei licitatóre. —

Licitatiunea se va tinea in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, si contractele de arenda.

Dobr'a in 12 Augustu 1866.

Dela oficiulu opidanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 9/21 Augustu 1866.

Metalicele 5%	60 20	Actiile de creditu	142 40
Imprumutulu nat. 5%	64 40	Argintulu	125
Actiile de banca	71 5	Galbinulu	6 03

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.